

Instytut Pamięci Narodowej - Łódź

<https://lodz.ipn.gov.pl/pl6/aktualnosci/37985,Dr-Sebastian-Pilarski-Procesy-polityczne-w-okresie-stanu-wojennego.html>
19.04.2024, 18:24

Dr Sebastian Pilarski: Procesy polityczne w okresie stanu wojennego

W okresie stanu wojennego wymiar sprawiedliwości, obok aparatu bezpieczeństwa państwa, stał się głównym narzędziem represji stosowanych wobec osób nieprzestrzegających narzuconych rygorów. Prokuratury oraz sądy powszechne i wojskowe działały w oparciu o antydatowane na 12 grudnia 1981 r. dekrety: o stanie wojennym, o postępowaniach szczególnych w sprawach o przestępstwa i wykroczenia w czasie obowiązywania stanu wojennego, o przekazaniu do właściwości sądów wojskowych spraw o niektóre przestępstwa oraz o zmianie ustroju sądów wojskowych i wojskowych jednostek organizacyjnych Prokuratury Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w czasie obowiązywania stanu wojennego, jak również zapisy Kodeksu karnego.

Regułą było prowadzenie spraw w trybie doraźnym, co nakładało na prokuraturę obowiązek przeprowadzenia postępowania w ciągu 15 dni, a na sąd – rozpoznania sprawy w terminie nie dłuższym niż 5 dni od otrzymania aktu oskarżenia. Orzekany wyrok bezwzględniego pozbawienia wolności miał wynosić co najmniej 3 lata.

Należy podkreślić, że wprowadzone ustawodawstwo, m.in. ograniczające funkcjonowanie

związków zawodowych i ułatwiający pozbawianie wolności, było sprzeczne z formalnie uznawanymi przez władze PRL normami prawa międzynarodowego, np. Międzynarodowym Paktem Praw Cywilnych i Politycznych, czy też konwencjami nr 87 i 98 Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Między 13 grudnia 1981 r. a 22 lipca 1983 r. na terenie całego kraju prokuratury powszechne i wojskowe wszczęły w trybie doraźnym 10 774 śledztwa przeciwko 13 634 osobom, w tym 2594 z dekretu o stanie wojennym. Sądy powszechne skazały 1685 osób (979 na podstawie ustawodawstwa stanu wojennego), zaś sądy wojskowe – 10 191 (5681 z dekretu o stanie wojennym).

W regionie łódzkim sprawy przeciwko działaczom i sympatykom NSZZ „Solidarność” prowadzone były przed Sądem Wojewódzkim, Sądem Rejonowym i Wojskowym Sądem Garnizonowym w Łodzi, jak również przed Sądem Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy. Wymienione sądy wydawały wyroki m.in. w związku z: organizacją i udziałem w strajkach, redagowaniem, drukiem i kolportażem materiałów bezdebitowych, „publicznym lżeniem PRL i jej naczelnich organów”, malowaniem „wrogich napisów” i „osłabianiem władzy ludowej”.

Więcej na temat procesów politycznych okresu stanu wojennego – w tym duży wybór materiałów archiwalnych – w publikacji opracowanej przez dr. Sebastiana Pilarskiego (współpraca Krzysztof Kolasa) pt. [***Procesy polityczne działaczy NSZZ „Solidarność” w Łodzi w okresie stanu wojennego***](#) (Łódź 2013). Poniżej publikujemy całość wstępu do tego wydawnictwa.

PLIKI DO POBRANIA

[Procesy polityczne – wstęp \(pdf, 279.87 KB\) 12.12.2016 13:00](#)